Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

16 päivänä tammikuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Yhteinen turvapaikkapolitiikka – Direktiivi 2011/95/EU – Pakolaisaseman saamisen edellytykset – 2 artiklan d alakohta – Vainon syyt – Kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään – 10 artiklan 1 kohdan d alakohta – Vainoksi katsottavat teot – 9 artiklan 1 ja 2 kohta – Yhteys vainon syiden ja vainoksi katsottavien tekojen tai vainon syiden ja tällaiset teot estävän suojelun puuttumisen välillä – 9 artiklan 3 kohta – Muut kuin valtiolliset toimijat – 6 artiklan c alakohta – Toissijaisen suojelun edellytykset – 2 artiklan f alakohta – Vakava haitta – 15 artiklan a ja b alakohta – Pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman myöntämiseen tähtäävien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointi – 4 artikla – Naisiin sukupuolen perusteella kohdistuva väkivalta – Perheväkivalta – Kunniarikoksen uhka

Asiassa C-621/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Administrativen sad Sofia-grad (Sofian kaupungin hallintotuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 29.9.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.10.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

WS

vastaan

Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Predstavitelstvo na Varhovnia komisar na Organizatsiyata na obedinenite natsii za bezhantsite v Bulgaria,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, F. Biltgen ja N. Piçarra (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Safjan, S. Rodin, P. G. Xuereb, I. Ziemele, J. Passer, D. Gratsias, M. L. Arastey Sahún ja M. Gavalec,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– WS, edustajanaan V. B. Ilareva, advokat,

– Predstavitelstvo na Varhovnia komisar na Organizatsiyata na obedinenite natsii za bezhantsite v Bulgaria, edustajinaan M. Demetriou, J. MacLeod, BL, ja C. F. Kroes, advocaat,

– Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja R. Kanitz,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään A.-L. Desjonquères ja J. Illouz,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Azéma ja I. Zaloguin,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.4.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) johdanto-osan 17 perustelukappaleen, 6 artiklan c alakohdan, 9 artiklan 2 kohdan a ja f alakohdan, 9 artiklan 3 kohdan, 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan ja 15 artiklan a ja b alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat WS ja Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet (valtioneuvoston alaisena toimivan valtion pakolaisviraston kuulemisista vastaava yksikkö, jäljempänä DAB) ja jossa on kyse päätöksestä, jolla kieltäydyttiin aloittamasta menettelyä kansainvälisen suojelun myöntämiseksi WS:n myöhemmän hakemuksen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Geneven yleissopimus

3 Pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Genevessä 28.7.1951 ja joka tuli voimaan 22.4.1954 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, osa 189, s. 150, nro 2545 (1954)), sellaisena kuin se on täydennettynä New Yorkissa 31.1.1967 tehdyllä ja 4.10.1967 voimaan tulleella pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla (jäljempänä

Geneven yleissopimus), 1 artiklan A kohdan 2 alakohdassa määrätään, että ”tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan ’pakolaisella’ jokaista henkilöä, – – jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta [ja joka] oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan”.

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

4 Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen, joka hyväksyttiin 18.12.1979 Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa ja joka tuli voimaan 3.9.1981 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, osa 1249, nro I-20378, s. 13) ja jonka osapuolia kaikki jäsenvaltiot ovat, 1 artiklan mukaan ”tässä yleissopimuksessa ’naisten syrjintä’ tarkoittaa kaikkea sellaista sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää, poissulkemista tai rajoittamista, jonka vaikutus tai tarkoitus on heikentää naisille – miesten ja naisten tasa-arvon pohjalta ja siviilisäädystä riippumatta – kuuluvien yhtäläisten ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tunnustamista, nauttimista tai toteuttamista poliittisella, taloudellisella, yhteiskunnallisella, sivistyksellisellä, kansalaisoikeuksiin liittyvällä tai muilla aloilla, tai mitätöidä nämä oikeudet”.

Istanbulin yleissopimus

5 Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta 11.5.2011 Istanbulissa tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen, jonka Euroopan unioni on allekirjoittanut 13.6.2017 ja joka on hyväksytty unionin puolesta 1.6.2023 annetulla neuvoston päätöksellä (EU) 2023/1067 (EUVL 2023, L 143 I, s. 4) (jäljempänä Istanbulin yleissopimus) ja joka on tullut voimaan unionin osalta 1.10.2023, 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin naisiin kohdistuvan väkivallan muotoihin, mukaan lukien perheväkivalta, joka kohdistuu suhteellisesti useimmin naisiin.

2. Osapuolia kehotetaan soveltamaan tätä yleissopimusta kaikkiin perheväkivallan uhreihin. Pannessaan täytäntöön tämän yleissopimuksen määräyksiä osapuolet kiinnittävät erityistä huomiota naisiin sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreina.

_ _”

6 Istanbulin yleissopimuksen 60 artiklan, jonka otsikko on ”Sukupuoleen perustuva turvapaikkahakemus”, sanamuoto on seuraava:

”1. Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että sukupuoleen perustuva naisiin kohdistuva väkivalta voidaan tunnustaa [Geneven] yleissopimuksen 1 artiklan A [kohdan] 2 [alakohdassa] tarkoitetun vainon muodoksi ja vakavaksi haitaksi, joka antaa perusteet täydentävään tai toissijaiseen suojeluun.

2. Osapuolet varmistavat, että kaikki [Geneven] yleissopimuksen mukaiset perusteet tulkitaan sukupuoli huomioon ottaen ja että jos todetaan, että pelättävä vainoaminen liittyy yhteen tai useampaan näistä perusteista, hakijoille myönnetään pakolaisasema sovellettavien asiaa koskevien asiakirjojen mukaisesti.

_ _”

Unionin oikeus

7 Direktiivin 2011/95 johdanto-osan 4, 10, 12, 17, 29, 30 ja 34 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(4) Geneven yleissopimus ja pöytäkirja ovat pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi.

– –

(10) – – toteutettujen arviointien tulosten perusteella on asianmukaista vahvistaa tässä vaiheessa periaatteet, joihin [kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annettu neuvoston] direktiivi 2004/83/EY [(EUVL 2004, L 304, s. 12)] perustuu, sekä pyrkiä korkeampien vaatimusten pohjalta lähentämään edelleen kansainvälisen suojelun tunnustamista ja sisältöä koskevia sääntöjä.

– –

(12) Tämän direktiivin päätavoitteena on toisaalta varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen, ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa.

– –

(17) Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden kohtelun osalta jäsenvaltioita sitovat sellaisista kansainvälisen oikeuden välineistä johtuvat sitoumukset, joiden osapuolia ne ovat, ja erityisesti ne, joilla kielletään syrjintä.

– –

(29) Yksi edellytyksistä Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitetun pakolaisaseman myöntämiselle on syy-yhteys vainon syiden eli rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisen mielipiteen tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen ja vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä.

(30) On myös tarpeen ottaa käyttöön ’tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen’ perusteella tapahtuvan vainon yhteinen käsite. Tiettyä yhteiskunnallista ryhmää määriteltäessä hakijan sukupuolesta johtuvat seikat, sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuminen mukaan lukien, jotka voivat liittyä tiettyihin oikeudellisiin perinteisiin ja tapoihin, jotka johtavat esimerkiksi sukuelinten silpomiseen, pakkosterilointiin tai pakkoaborttiin, olisi otettava asianmukaisesti huomioon, siinä määrin kuin ne liittyvät hakijan perusteltuun pelkoon joutua vainotuksi.

– –

(34) On tarpeen ottaa käyttöön yhteiset perusteet, joiden nojalla kansainvälistä suojelua hakevat tunnustetaan henkilöiksi, jotka voivat saada toissijaista suojelua. Nämä perusteet olisi johdettava kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa vahvistetuista velvollisuuksista ja jäsenvaltioissa voimassa olevista käytännöistä.”

8 Direktiivin 2011/95 2 artiklan a, d–i ja n alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’kansainvälisellä suojelulla’ pakolaisasemaa ja toissijaista suojeluasemaa, sellaisina kuin ne on määritelty e ja g alakohdassa;

– –

d) ’pakolaisella’ kolmannen maan kansalaista, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan – –;

e) ’pakolaisasemalla’ kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön tunnustamista pakolaiseksi jäsenvaltiossa;

f) ’henkilöllä, joka voi saada toissijaista suojelua’, kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos hänet palautetaan alkuperämaahansa tai kansalaisuudettoman henkilön ollessa kyseessä entiseen pysyvään asuinmaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä 15 artiklassa määriteltyä vakavaa haittaa, ja jota 17 artiklan 1 ja 2 kohta ei koske ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan;

g) ’toissijaisella suojeluasemalla’ kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön tunnustamista jäsenvaltiossa henkilöksi, joka voi saada toissijaista suojelua;

h) ’kansainvälistä suojelua koskevalla hakemuksella’ kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön esittämää pyyntöä saada suojelua jostakin jäsenvaltiosta, kun hakijan voidaan katsoa tarkoittavan pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa ja kun hakija ei nimenomaisesti pyydä tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävää muunlaista suojelua, jota voidaan pyytää erikseen;

i) ’hakijalla’ kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä, joka on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, josta ei vielä ole tehty lopullista päätöstä;

– –

n) ’alkuperämaalla’ yhtä tai useampaa kansalaisuusmaata tai, kansalaisuudettomien henkilöiden osalta, entistä pysyvää asuinmaata.”

9 Direktiivin 2011/95 II luvussa, jonka otsikko on ”Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten arviointi”, olevan 4 artiklan, jonka otsikko on ”Tosiseikkojen ja olosuhteiden arviointi”, 3 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”3. Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen arviointi on suoritettava tapauskohtaisesti, ja se käsittää:

a) kaikki alkuperämaahan silloin, kun jäsenvaltiot tekevät hakemusta koskevan päätöksen, liittyvät asiaan vaikuttavat tosiseikat, mukaan luettuina alkuperämaan lait ja asetukset ja tapa, jolla niitä sovelletaan;

b) hakijan esittämät asiaan vaikuttavat lausumat ja asiakirjat, mukaan luettuina tiedot siitä, onko hakija joutunut tai voiko hän joutua vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa;

c) hakijan asema ja henkilökohtaiset olosuhteet, kuten tausta, sukupuoli ja ikä, jotta voidaan arvioida, onko hakijan henkilökohtaisten olosuhteiden perusteella niitä tekoja, joiden kohteeksi hakija on joutunut tai voisi joutua, pidettävä vainona tai vakavana haittana;

– –

4. Se seikka, että hakija on jo joutunut vainotuksi tai kärsimään vakavaa haittaa tai että häntä on suoraan uhattu vainolla tai tällaisella haitalla, on vakava osoitus hakijan perustellusta pelosta joutua vainotuksi tai todellisesta vaarasta joutua kärsimään vakavaa haittaa, jollei ole perusteltua syytä olettaa, ettei tämä vaino tai vakava haitta tule toistumaan.”

10 Direktiivin 2011/95 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainoa harjoittavat tai vakavaa haittaa aiheuttavat toimijat”, säädetään seuraavaa:

”Vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita voivat olla:

a) valtio;

b) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt;

c) muut kuin valtiolliset toimijat, jos voidaan osoittaa, että a ja b alakohdassa mainitut toimijat, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina, ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan 7 artiklassa määriteltyä suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan.”

11 Direktiivin 2011/95 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Suojelun tarjoajat”, säädetään seuraavaa:

”1. Suojelua vainoa tai vakavaa haittaa vastaan voivat tarjota ainoastaan

a) valtio tai

b) valtiota tai huomattavaa osaa sen alueesta valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt, kansainväliset järjestöt mukaan luettuina,

edellyttäen että ne ovat halukkaita ja kykeneviä tarjoamaan suojelua 2 kohdan mukaisesti.

2. Suojelun vainoa tai vakavaa haittaa vastaan on oltava tehokasta ja luonteeltaan pysyvää. Tällaista suojelua tarjotaan yleensä silloin, kun 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut toimijat toteuttavat kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen vainon tai vakavan haitan muun muassa siten, että niillä on tehokas oikeusjärjestelmä vainoksi tai vakavaksi haitaksi katsottavien toimien toteamiseksi, niistä syytteeseen asettamiseksi ja niistä rankaisemiseksi, ja kun hakijalla on mahdollisuus saada tällaista suojelua.

– –”

12 Direktiivin 2011/95 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainoksi katsottavat teot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jotta tekoa pidetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuna vainoksi katsottavana tekona, sen on oltava:

a) laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakava, että se muodostaa vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan ja erityisesti niitä oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen[, joka on allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950 (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus),] 15 artiklan 2 kohdan nojalla; tai

b) kertymä erilaisia toimenpiteitä, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, ja joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön a alakohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa seuraavia:

a) fyysinen tai henkinen väkivalta, mukaan luettuna seksuaalinen väkivalta;

– –

f) luonteeltaan sukupuoleen liittyvät – – teot.

3. Edellä olevan 2 artiklan d alakohdan mukaan 10 artiklassa mainittujen syiden ja tämän artiklan 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä on oltava yhteys.”

13 Direktiivin 2011/95 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainon syyt”, säädetään seuraavaa:

”1. Arvioidessaan vainon syitä jäsenvaltioiden on otettava huomioon seuraavat seikat:

– –

d) jotakin ryhmää pidetään tiettynä yhteiskunnallisena ryhmänä erityisesti, jos:

– ryhmän jäsenet jakavat jonkin luontaisen ominaisuuden tai heillä on yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa, tai heille on yhteistä sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä, ja

– ryhmällä on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa, koska ympäröivä yhteiskunta mieltää sen erilaiseksi.

Alkuperämaan oloista riippuen erityinen yhteiskunnallinen ryhmä voi olla ryhmä, jonka yhteisenä ominaisuutena on seksuaalinen suuntautuminen. Seksuaaliseen suuntautumiseen ei voida katsoa kuuluvan tekoja, joita jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan pidetään rikollisina. Sukupuoleen liittyvät seikat, sukupuoli-identiteetti mukaan luettuna, on otettava asianmukaisesti huomioon määritettäessä kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai tällaisen ryhmän piirteitä;

– –

2. Arvioitaessa sitä, onko hakijan pelko joutua vainotuksi perusteltu, on asiaan vaikuttamatonta, onko hakijalla todellisuudessa niitä – – yhteiskunnalliseen – – ryhmään liittyviä piirteitä, jotka ovat johtaneet vainoon, jos vainon harjoittaja liittää kyseiset piirteet hakijaan.”

14 Direktiivin 2011/95 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Pakolaisaseman myöntäminen”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on myönnettävä pakolaisasema sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, joka II ja III luvun mukaisesti täyttää pakolaisaseman myöntämisen edellytykset.”

15 Direktiivin 2011/95 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Vakava haitta”, säädetään seuraavaa:

”Vakavalla haitalla tarkoitetaan seuraavia:

a) kuolemanrangaistus tai teloitus; tai

b) hakijan alkuperämaassa kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus; – –

– –”

16 Direktiivin 2011/95 18 artiklassa, jonka otsikko on ”Toissijaisen suojeluaseman myöntäminen”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on myönnettävä toissijainen suojeluasema sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle, joka voi saada toissijaista suojelua II ja V luvun mukaisesti.”

Bulgarian oikeus

17 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että turvapaikka- ja pakolaislain (Zakon za ubezhishteto i bezhantsite, jäljempänä ZUB) 8 §:n 1, 3–5 ja 7 momentilla on saatettu direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohta sekä 6, 7 ja 9 artikla osaksi Bulgarian oikeusjärjestystä ja että kyseisen lain 9 §:n 1 momentilla on pantu täytäntöön tämän direktiivin 15 artikla.

18 ZUB:n, sellaisena kuin se on ollut voimassa 16.10.2015 alkaen (DV nro 80, 2015), täydentävien säännösten 1 momentin 5 kohdassa on säädetty tarkemmin, että ”käsitteet ’rotu, uskonto, kansallisuus, tietty yhteiskunnallinen ryhmä ja mielipiteet tai poliittinen vakaumus’ on ymmärrettävä siten kuin niitä tarkoitetaan [Geneven yleissopimuksessa] ja direktiivin [2011/95] 10 artiklan 1 kohdassa”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Turkin kansalainen WS kuuluu kurdien etniseen ryhmään, hän on sunnimuslimi ja eronnut puolisostaan. Hän tuli laillisesti Bulgariaan kesäkuussa 2018. Tämän jälkeen hän siirtyi Berliiniin (Saksa) erään perheenjäsenensä luo ja teki siellä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Bulgarian viranomaiset ottivat Saksan viranomaisten pyynnöstä WS:n takaisin 28.2.2019 tehdyllä DAB:n päätöksellä hänen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa käsittelyä varten.

20 WS ilmoitti DAB:n lokakuussa 2019 toimittamassa kolmessa puhuttelussa joutuneensa solmimaan pakkoavioliiton 16-vuotiaana ja saaneensa kolme tytärtä. Hän kertoi puolisonsa lyöneen häntä avioliiton aikana ilman, että hänen biologinen perheensä, joka tiesi tästä, olisi auttanut häntä. WS pakeni kertomansa mukaan puolisoiden kodista syyskuussa 2016, solmi uskonnollisen avioliiton vuonna 2017 ja sai toukokuussa 2018 tästä avioliitosta pojan. Lähdettyään Turkista hän erosi virallisesti ensimmäisestä puolisostaan syyskuussa 2018 tämän vastustuksesta huolimatta. Näistä syistä hän on ilmoittanut pelkäävänsä, että hänen perheensä tappaa hänet, mikäli hän palaa Turkkiin.

21 WS toimitti DAB:lle turkkilaisen siviilituomioistuimen lainvoimaiseksi tulleen päätöksen, jolla avioero vahvistettiin, sekä rikosilmoituksen, jonka WS oli tehnyt puolisostaan, biologisesta perheestään ja puolisonsa perheestä tammikuussa 2017 Torbalin (Turkki) syyttäjäviranomaiselle, jonka 9.1.2017 laatimassa pöytäkirjassa on mainittu uhkaavat viestit, joita hänen puolisonsa oli lähettänyt hänelle puhelimitse. WS toimitti myös 30.6.2017 annetun turkkilaisen tuomioistuimen päätöksen, jolla hänet sijoitettiin väkivallan uhreiksi joutuneille naisille tarkoitettuun asuntolaan, jossa hän ei ilmoituksensa mukaan tuntenut oloaan turvalliseksi.

22 DAB:n puheenjohtaja hylkäsi 21.5.2020 tekemällään päätöksellä WS:n tekemän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen katsoen yhtäältä, ettei syitä, joihin tämä oli vedonnut Turkista lähtönsä perusteina, kuten hänen puolisonsa ja biologisen perheensä tekemää väkivaltaa tai esittämiä tappouhkauksia, voitu pitää tämän aseman myöntämisen kannalta merkityksellisinä, koska niitä ei voitu kytkeä yhteenkään ZUB:n 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vainon syyhyn. Lisäksi päätöksessä todettiin, ettei WS ollut ilmoittanut tulleensa vainotuksi sukupuolensa vuoksi.

23 DAB:n puheenjohtaja ei hyväksynyt toisaalta toissijaisen suojeluaseman myöntämistä WS:lle. Hän katsoi, ettei WS täyttänyt tämän myöntämiselle asetettuja edellytyksiä, koska ”häneen ei ollut kohdistunut niin viranomaisten kuin tiettyjen ryhmienkään taholta toimia, joita valtio ei kykene valvomaan” ja koska ”hän ei ollut ilmoittanut poliisille eikä tehnyt rikosilmoituksia häneen kohdistuneesta väkivallasta ja koska hän oli lähtenyt Turkista laillisesti”.

24 Administrativen sad Sofia-grad (Sofian kaupungin hallintotuomioistuin, Bulgaria) hylkäsi 15.10.2020 antamallaan tuomiolla, jonka Varhoven administrativen sad (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria) vahvisti 9.3.2021 ja joka on näin tullut lainvoimaiseksi, WS:n edellä 22 kohdassa mainitusta päätöksestä tekemän valituksen.

25 WS teki 13.4.2021 uusiin todisteisiin vedoten myöhemmän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, jossa hän esitti, että hänellä oli perusteltua syytä pelätä vainoa muiden kuin valtiollisten toimijoiden taholta siksi, että hän kuuluu ”tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään” eli naisiin, jotka ovat kokeneet perheväkivaltaa, ja naisiin, jotka voivat joutua kunniarikosten uhreiksi. Hän on esittänyt, ettei Turkin valtio kykene suojelemaan häntä tällaisilta muilta kuin

valtiollisilta toimijoilta ja että Turkkiin palauttamisen vuoksi häneen kohdistuu vaara joutua kunniarikoksen uhriksi tai pakotettavaksi avioliittoon eli vaara joutua Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 ja 3 artiklan vastaisten tekojen kohteeksi.

26 WS on hakemuksessaan esittänyt uutena todisteena turkkilaisen rikostuomioistuimen ratkaisun, jolla hänen entinen puolisonsa tuomittiin viiden kuukauden mittaiseen vapausrangaistukseen häneen syyskuussa 2016 kohdistamansa uhkauksena pidettävän rikoksen perusteella. Rangaistus määrättiin ehdollisena viiden vuoden koeajalla sillä perusteella, ettei häntä ollut tuomittu aiemmin, sekä erityisten henkilökohtaisten syiden ja sen perusteella, että tuomittu oli hyväksynyt tämän rangaistuksen. Hän liitti hakemukseensa Deutsche Welle -nimisen päivälehden artikkeleita vuodelta 2021, joissa tehtiin selkoa naisiin kohdistuvista väkivaltaisista murhista Turkissa. Uutena seikkana WS vetosi lisäksi siihen, että Turkin tasavalta oli eronnut Istanbulin yleissopimuksesta maaliskuussa 2021.

27 DAB kieltäytyi 5.5.2021 tekemällään päätöksellä aloittamasta uudelleen kansainvälisen suojelun myöntämismenettelyä WS:n tekemän myöhemmän hakemuksen johdosta sillä perusteella, että hän ei DAB:n mukaan ollut tehnyt selkoa mistään hänen henkilökohtaista tilannettaan tai alkuperämaataan koskevasta uudesta seikasta. DAB korosti sitä, että Turkin viranomaiset olivat auttaneet häntä useita kertoja ja ilmoittaneet olevansa valmiit auttamaan häntä kaikin laillisin keinoin.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkentaa aluksi, että vaikka WS:n kansainvälistä suojelua koskeva myöhempi hakemus jätettiin tutkimatta, se tarvitsee kuitenkin tulkinnan kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevista aineellisoikeudellisista edellytyksistä, jotta se voi ratkaista kysymyksen siitä, onko WS tuonut esiin sellaisia uusia todisteita tai tosiseikkoja, joiden perusteella tällainen suojelu olisi myönnettävä.

29 Tämän osalta se toteaa, ettei unionin tuomioistuin ole koskaan lausunut käsiteltävässä asiassa esiin tulleista kysymyksistä, jotka koskevat naisiin sukupuolen perusteella perheväkivallan ja kunniarikosuhan muodossa kohdistuvaa väkivaltaa kansainvälisen suojelun myöntämisperusteena. Se pohtii sitä, voidaanko biologista tai sosiaalista sukupuolta pitää riittävänä sen toteamiselle, että tällaisen väkivallan uhriksi joutunut nainen kuuluu tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään ja että tämä on direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu vainon syy, ja voidaanko vainoksi katsottavia tekoja – perheväkivalta mukaan lukien – pitää ratkaisevina osoituksina tämän ryhmän näkyvyydestä yhteiskunnassa.

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensinnäkin, onko tällaisessa tilanteessa direktiivin 2011/95 tätä säännöstä tulkittaessa, kun otetaan huomioon sen johdanto-osan 17 perustelukappale, otettava huomioon myös kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus ja Istanbulin yleissopimus, vaikkei Bulgaria ole viimeksi mainitun sopimuksen osapuoli.

31 Se huomauttaa, että Istanbulin yleissopimuksen 34–40 artiklassa mainitut teot, kuten ruumiillinen ja seksuaalinen väkivalta, pakkoavioliitot tai häirintä, ovat naisiin sukupuolen perusteella kohdistuvaa väkivaltaa, ja ne on mainittu, vaikkei tyhjentävästi, direktiivin 2011/95 johdanto-osan 30 perustelukappaleessa ja ne voidaan katsoa tämän direktiivin 9 artiklan 2 kohdan a ja f alakohdassa tarkoitetuksi vainoksi.

32 Tämän jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, miten direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa on tulkittava tapauksessa, jossa sukupuoleen perustuvaa vainoa harjoittaa perheväkivallan muodossa direktiivin 6 artiklan c alakohdassa tarkoitettu muu kuin valtiollinen toimija. Se kysyy erityisesti, edellytetäänkö 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulta yhteydeltä sitä, että tällaiset muut kuin valtiolliset toimijat mieltävät, että niiden harjoittaman vainon syynä on tällaisten tekojen uhrien biologinen tai sosiaalinen sukupuoli.

33 Sen tapauksen varalta, ettei perheväkivallan uhriksi joutuneen naisen ja naisen, joka voi joutua kunniarikoksen uhriksi, kuulumista direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään olisi todettu, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa lopuksi, että WS voitaisiin palauttaa alkuperämaahansa vain, jos olisi voitu varmistua siitä, ettei hän joutuisi direktiivin 2 artiklan f alakohdassa tarkoitetulla tavalla palauttamisen vuoksi todelliseen vaaraan kärsiä vakavaa haittaa. Se kysyy tässä yhteydessä erityisesti, onko kunniarikoksen uhkaa pidettävä todellisena vaarana kärsiä direktiivin 15 artiklan a alakohdassa, luettuna yhdessä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan kanssa, tai direktiivin 15 artiklan b alakohdassa, luettuna yhdessä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan kanssa, tarkoitettua vakavaa haittaa.

34 Administrativen sad Sofia-grad on näiden syiden vuoksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko direktiivin [2011/95] 17 perustelukappaleen valossa käsitteitä ja määritelmiä, joita käytetään [kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa] ja [Istanbulin yleissopimuksessa], soveltaa naisiin sukupuolen perusteella kohdistuvan väkivallan luokittelemiseksi kansainvälisen suojelun myöntämisperusteeksi [Geneven yleissopimuksen] ja [direktiivin 2011/95] mukaan, vai onko naisiin sukupuolen perusteella kohdistuvalla väkivallalla kansainvälisen suojelun myöntämisperusteena direktiivin [2011/95] mukaan itsenäinen merkitys, joka eroaa merkityksestä, joka sillä on edellä mainituissa kansainvälisen oikeuden välineissä?

2) Jos tapauksessa, jossa vedotaan naisiin sukupuolen perusteella kohdistuvaan väkivaltaan ja jossa määritetään kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään vainon syynä direktiivin [2011/95] 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla, kyse on yksinomaan vainon uhrin biologisesta tai sosiaalisesta sukupuolesta (naiseen kohdistuva väkivalta vain siksi, että hän on nainen), voivatko vainon konkreettiset muodot/toimet/teot, jotka mainitaan direktiivin [2011/95] johdanto-osan 30 perustelukappaleessa olevassa luettelossa, joka ei ole tyhjentävä, olla ratkaisevia arvioitaessa ryhmän näkyvyyttä yhteiskunnassa eli ominaisuutta, jonka perusteella se erottuu muista alkuperämaan olosuhteiden mukaan, vai voivatko tällaiset teot liittyä vain direktiivin [2011/95] 9 artiklan 2 kohdan a tai f alakohdassa tarkoitettuihin vainoksi katsottaviin tekoihin?

3) Onko biologinen tai sosiaalinen sukupuoli siinä tapauksessa, että suojelua hakeva henkilö vetoaa perheväkivallan muodossa ilmenevään sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan, riittävä peruste tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen määrittämiseksi direktiivin [2011/95] 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan, vai onko lisäksi yksilöitävä erottamisperuste, kun direktiivin [2011/95] 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkitaan kirjaimellisesti sanamuodon mukaan, jolloin edellytysten pitää olla olemassa kumulatiivisesti ja sukupuolta koskevien seikkojen vaihtoehtoisesti?

4) Onko direktiivin [2011/95] 9 artiklan 3 kohtaa siinä tapauksessa, että hakija vetoaa siihen, että perheväkivallan muodossa ilmenevään sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan syyllistyy muu kuin valtiollinen toimija, joka harjoittaa vainoa [tämän] direktiivin 6 artiklan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla, tulkittava siten, että syy-yhteyden kannalta on riittävää, että [tämän direktiivin] 10 artiklassa mainittujen vainon syiden ja [tämän direktiivin 9 artiklan] 1 kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen välillä on yhteys, vai onko suojelun puuttuminen väitettyä vainoa vastaan ehdottomasti todettava, tai onko yhteys olemassa niissä tapauksissa, joissa muut kuin valtiolliset toimijat, jotka harjoittavat vainoa, eivät miellä yksittäisiä vainoksi tai väkivallaksi katsottavia toimia sinänsä sukupuoleen perustuviksi?

5) Voiko todellinen uhkaus kunniarikoksesta mahdollisessa alkuperämaahan palauttamisen tapauksessa ja muiden edellytysten täyttyessä olla peruste toissijaisen suojelun saamiseksi direktiivin [2011/95] 15 artiklan a alakohdan, luettuna yhdessä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan – – kanssa, mukaan, vai onko se luokiteltava vakavaksi haitaksi direktiivin [2011/95] 15 artiklan b alakohdassa, luettuna yhdessä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan kanssa, tarkoitetulla tavalla, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut, arvioitaessa muiden sukupuoleen perustuvien väkivaltaisuuksien vaaraa kokonaisuudessaan, tai riittääkö tämän suojelun saamiseksi se, että hakija ei subjektiivisesti halua turvautua alkuperämaan suojeluun?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys

35 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolme ensimmäistä kysymystä, jotka on syytä käsitellä yhdessä, koskevat asiallisesti sitä, onko direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että alkuperämaassa vallitsevista oloista riippuen kyseisen maan kaikkien naisten voidaan katsoa kuuluvan tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään ja että vainon syynä tämä voi johtaa pakolaisaseman tunnustamiseen, vai onko kyseessä olevilla naisilla oltava lisäksi jokin muu yhteinen ominaisuus, jotta heidän voitaisiin katsoa kuuluvan tällaiseen ryhmään.

36 Todettakoon aluksi, että direktiivin 2011/95 johdanto-osan 4 ja 12 perustelukappaleesta ilmenee, että Geneven yleissopimus on pakolaisten suojelua koskevan kansainvälisen oikeudellisen järjestelmän kulmakivi ja että kyseinen direktiivi on annettu muun muassa, jotta kaikissa jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen (tuomio 19.11.2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Asepalvelus ja turvapaikka), C-238/19, EU:C:2020:945, 19 kohta).

37 Direktiivin 2011/95 säännöksiä on näin ollen tulkittava sen systematiikan ja tarkoituksen valossa sekä niin, että Geneven yleissopimusta ja muita SEUT 78 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asiaa koskevia sopimuksia noudatetaan. Kuten tämän direktiivin johdanto-osan 17 perustelukappaleesta ilmenee, tällaisia sopimuksia ovat muun muassa ne, joilla kielletään tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden syrjivä kohtelu (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, 23 kohta ja tuomio 19.11.2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Asepalvelus ja turvapaikka), C-238/19, EU:C:2020:945, 20 kohta).

38 Kun otetaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetulle (UNHCR) Geneven yleissopimuksella osoitettu tehtävä, hänen laatimiaan asiakirjoja on pidettävä erityisen merkityksellisinä tällaisessa asiayhteydessä (ks. vastaavasti tuomio 23.5.2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, 57 kohta ja tuomio 12.1.2023, Migracijos departamentas (Poliittiseen mielipiteeseen perustuvat vainon syyt), C-280/21, EU:C:2023:13, 27 kohta).

39 Direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohdan, jossa toistetaan Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohta, mukaan pakolaisen käsitteellä tarkoitetaan kolmannen maan kansalaista, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi ja joka oleskelee kansalaisuusmaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan. Direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa luetellaan kunkin tällaisen pakolaisaseman tunnustamiseen mahdollisesti johtavan viiden eri vainon syyn osalta seikat, jotka jäsenvaltioiden on otettava huomioon.

40 Mitä tulee erityisesti syyhyn, joka koskee kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään, 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että ryhmä katsotaan ”tietyksi yhteiskunnalliseksi ryhmäksi” kahden kumulatiivisen edellytyksen täyttyessä. Kaikilla ryhmän jäsenillä on ensinnäkin oltava ainakin yksi seuraavista kolmesta tunnusmerkistä: he ”jakavat jonkin luontaisen ominaisuuden”, ”heillä on yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa” tai ”heille on yhteistä sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä”. Tämän lisäksi ryhmällä on oltava ”selvästi erottuva identiteetti” alkuperämaassa, ”koska ympäröivä yhteiskunta mieltää sen erilaiseksi”.

41 Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan toisessa alakohdassa säädetään lisäksi tarkemmin, että ”sukupuoleen liittyvät seikat, sukupuoli-identiteetti mukaan luettuna, on otettava asianmukaisesti huomioon määritettäessä kuulumista tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai tällaisen ryhmän piirteitä”. Tätä direktiivin 2011/95 säännöstä on luettava sen johdanto-osan 30 perustelukappaleen valossa, jonka mukaan sukupuoli-identiteetti voi liittyä tiettyihin oikeudellisiin perinteisiin ja tapoihin, jotka johtavat esimerkiksi sukuelinten silpomiseen, pakkosterilointiin tai pakkoaborttiin.

42 Pakolaisasiain päävaltuutetun asiakirjassa nro 1 kansainvälistä suojelua koskevista johtavista periaatteista, jotka koskevat sukupuoleen perustuvaa vainoa Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohdan puitteissa, olevassa 30 kohdassa tarkennetaan tässä yleissopimuksessa käytettyä ja direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa määriteltyä käsitettä yhteiskunnallinen ryhmä siten, että sukupuoli voi soveltua yhteiskunnallista ryhmää määrittäväksi tekijäksi, koska naiset ovat selvä esimerkki sosiaalisesta ryhmästä, jota määrittävät luontaiset ominaisuudet, joita ei voida muuttaa, ja heitä kohdellaan hyvin usein eri tavalla kuin miehiä. Naiset myös erottuvat ominaisuuksiensa perusteella ryhmänä yhteiskunnassa, ja joissakin maissa näiden ominaisuuksien vuoksi heitä kohdellaan eri tavalla ja heihin sovelletaan erilaisia normeja.

43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin on vastattava ottamalla huomioon nämä alustavat huomiot.

44 Ensimmäiseksi on syytä todeta, kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäilyt kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ja Istanbulin yleissopimuksen merkityksellisyydestä direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan tulkinnassa, että vaikkei unioni ole ensin mainitun yleissopimuksen osapuoli, kaikki jäsenvaltiot ovat kuitenkin ratifioineet sen. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva

yleissopimus on siis yksi niistä asiaan liittyvistä sopimuksista, joihin SEUT 78 artiklan 1 kohdassa on viitattu ja joita noudattaen tätä direktiiviä ja erityisesti sen 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on tulkittava.

45 Lisäksi direktiivin 2011/95 johdanto-osan 17 perustelukappaleessa, joka koskee direktiivin soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden kohtelua, todetaan, että jäsenvaltioita sitovat sellaisista kansainvälisen oikeuden välineistä johtuvat sitoumukset, joiden osapuolia ne ovat, ja erityisesti ne, joilla kielletään syrjintä, kuten kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus. Tämän yleissopimuksen soveltamisen valvonnasta vastaavan naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean mukaan tällä yleissopimuksella vahvistetaan ja täydennetään naisiin ja tyttöihin sovellettavaa kansainvälistä suojasäännöstöä, myös silloin, kun kyse on pakolaisista.

46 Unionia 1.10.2023 alkaen sitovan Istanbulin yleissopimuksen osalta on puolestaan korostettava, että tässä yleissopimuksessa on muotoiltu SEUT 78 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvat velvoitteet, ja tällä määräyksellä unionin lainsäätäjä on valtuutettu toteuttamaan eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää koskevia toimenpiteitä, kuten antamaan direktiivin 2011/95 (ks. vastaavasti lausunto 1/19 (Istanbulin yleissopimus), 6.10.2021, EU:C:2021:832, 294, 302 ja 303 kohta). Tämä yleissopimus kuuluu siis niihin asiaan liittyviin sopimuksiin, joihin viitataan SEUT 78 artiklan 1 kohdassa, koska se liittyy turvapaikkaan ja palauttamiskieltoon.

47 Direktiivin säännöksiä ja erityisesti sen 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on näin ollen tulkittava Istanbulin yleissopimusta noudattaen, vaikkeivät tietyt jäsenvaltiot, kuten Bulgarian tasavalta, olekaan ratifioineet sitä.

48 Tässä yhteydessä on tuotava yhtäältä esiin se, että Istanbulin yleissopimuksen 60 artiklan 1 kohdassa määrätään, että sukupuoleen perustuva naisiin kohdistuva väkivalta on tunnustettava Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohdassa tarkoitetun vainon muodoksi. Toisaalta on huomattava, että tämän yleissopimuksen 60 artiklan 2 kohdassa sopimuksen osapuolet velvoitetaan varmistamaan, että kaikkia Geneven yleissopimuksen mukaisia vainon perusteita tulkitaan sukupuoli huomioon ottaen ja että jos todetaan, että pelättävä vainoaminen liittyy yhteen tai useampaan näistä perusteista, hakijoille myönnetään pakolaisasema.

49 Tietyn yhteiskunnallisen ryhmän yksilöitävyyttä koskevan ensimmäisen edellytyksen osalta, josta säädetään direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa ja johon on viitattu edellä 40 kohdassa, eli sen edellytyksen osalta, joka koskee ainakin yhden tässä säännöksessä tarkoitetun kolmen tunnusmerkin jakamista, todettakoon, että se, että henkilö on sukupuoleltaan nainen, on luontainen ominaisuus ja riittää näin ollen täyttämään kyseisen edellytyksen.

50 Tämä ei sulje pois sitä, että naiset, joilla on lisäksi jokin muu yhteinen piirre, kuten jokin muu luontainen ominaisuus tai yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa, kuten tietty erityinen perhetilanne, tai joille on yhteistä sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä, voivat kuulua myös direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään.

51 Ennakkoratkaisupyynnössä olevien tietojen johdosta on syytä erityisesti tuoda esiin se, että naisten osalta pakkoavioliiton välttämistä tai avioituneiden naisten osalta kodista lähtemistä voidaan pitää tässä säännöksessä tarkoitettuna yhteisenä taustana, jota ei voida muuttaa.

52 Kolmanneksi on tietyn yhteiskunnallisen ryhmän yksilöintiä koskevan toisen edellytyksen osalta, joka koskee ryhmän identiteettiä alkuperämaassa, todettava, että ympäröivä yhteiskunta voi mieltää naiset eri tavalla ja että heille voidaan siellä tunnustaa selvästi erottuva identiteetti muun muassa heidän alkuperämaassaan hyväksyttyjen sosiaalisten, moraalisten tai oikeudellisten normien vuoksi.

53 Naiset, joilla on lisäksi muu yhteinen ominaisuus, kuten jokin edellä 50 ja 51 kohdassa mainituista ominaisuuksista, täyttävät myös tämän toisen yksilöintiä koskevan edellytyksen silloin, kun heidän alkuperämaassaan hyväksytyistä sosiaalisista, moraalisista tai oikeudellisista normeista johtuu, että ympäröivä yhteiskunta mieltää nämä naiset tämän yhteisen ominaisuuden vuoksi erilaisiksi.

54 Tässä yhteydessä on tarkennettava, että kyseisen jäsenvaltion tehtävänä on määrittää se, mitä ympäröivää yhteiskuntaa on pidettävä merkitykselliseną tällaisen yhteiskunnallisen ryhmän olemassaoloa arvioitaessa. Tällainen yhteiskunta voi olla täysin sama kuin koko se kolmas maa, josta kansainvälistä suojelua hakeva henkilö on peräisin, tai rajatumpi, esimerkiksi tietty osa kyseisen kolmannen maan alueesta tai väestöstä.

55 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt unionin tuomioistuinta vastaamaan kysymykseen siitä, voidaanko direktiivin 2011/95 johdanto-osan 30 perustelukappaleessa tarkoitetun kaltaiset teot ottaa huomioon määriteltäessä direktiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun tietyn yhteiskunnallisen ryhmän selvästi erottuvaa identiteettiä, todettakoon neljänneksi, että kuuluminen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään on todettava riippumatta niistä tämän direktiivin 9 artiklassa tarkoitetuista vainoksi katsottavista teoista, joiden uhreiksi kyseisen ryhmän jäsenet voivat joutua alkuperämaassaan.

56 Syrjintää tai vainoa, joka kohdistuu henkilöihin, joilla on jokin yhteinen ominaisuus, voidaan kuitenkin pitää merkityksellisenä tekijänä silloin, kun selvitettäessä sitä, täyttyykö direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu yhteiskunnallisen ryhmän yksilöintiä koskeva toinen edellytys, on arvioitava, katsotaanko kyseessä olevan ryhmän erottuvan muista kyseisen alkuperämaan sosiaalisten, moraalisten tai oikeudellisten normien kannalta tarkasteltuna. Tätä tulkintaa tukee pakolaisasiain päävaltuutetun asiakirjassa nro 2 kansainvälistä suojelua koskevista johtavista periaatteista, jotka koskevat kuulumista yhteiskunnalliseen ryhmään Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdan 2 alakohdan puitteissa, oleva 14 kohta.

57 Kaikkien naisten voidaan siis katsoa kuuluvan direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla yhteiskunnalliseen ryhmään, jos on todettu, että heihin kohdistuu alkuperämaassaan sukupuolensa vuoksi ruumiillista tai henkistä väkivaltaa, seksuaalinen väkivalta ja perheväkivalta mukaan lukien.

58 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa todennut, naisten, jotka kieltäytyvät pakkoavioliitosta, kun tätä käytäntöä voidaan pitää sosiaalisten normien mukaisena yhteiskunnassa, jonka jäseniä he ovat, tai rikkovat tällaista normia eroamalla tällaisesta avioliitosta, voidaan katsoa kuuluvan tiettyyn identiteetiltään selvästi erottuvaan yhteiskunnalliseen ryhmään alkuperämaassaan, jos he tällaisen käyttäytymisen vuoksi leimautuvat ja ympäröivä yhteiskunta paheksuu heitä niin, että tämä johtaa heidän sulkemiseensa yhteisönsä ulkopuolelle tai väkivaltaan.

59 Viidenneksi todettakoon, että arvioitaessa kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, joka perustuu kuulumiseen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään, asianomaisen jäsenvaltion on selvitettävä, onko tällaiseen vainon syyhyn vetoavalla henkilöllä direktiivin 2011/95 2 artiklan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla ”perusteltua aihetta” pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperämaassaan tähän ryhmään kuulumisen vuoksi.

60 Todettakoon tämän osalta, että direktiivin 4 artiklan 3 kohdan mukaan sen arviointi, onko hakijan pelkoa joutua vainotuksi pidettävä perusteltuna, on yksilöllinen, ja se on suoritettava tapauskohtaisesti tarkkaavaisuutta ja varovaisuutta noudattaen yksinomaan tosiseikkojen ja olosuhteiden konkreettiseen arviointiin tukeutumalla paitsi tämän artiklan 3 kohdassa myös sen 4 kohdassa muotoiltujen sääntöjen mukaisesti sen ratkaisemiseksi, muodostavatko todetut tosiseikat ja olosuhteet sellaisen uhan, että kyseessä olevalla henkilöllä on henkilökohtaisen tilanteensa vuoksi perusteltua aihetta pelätä joutuvansa tosiasiallisesti vainoksi katsottavien tekojen kohteeksi, mikäli hän joutuu palaamaan alkuperämaahansa (ks. vastaavasti tuomio 21.9.2023, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Poliittiset mielipiteet vastaanottavassa jäsenvaltiossa), C-151/22, EU:C:2023:688, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Kuten pakolaisasiain päävaltuutetun kansainvälistä suojelua koskevista johtavista periaatteista laatimassa asiakirjassa nro 1 olevan 36 kohdan x alakohdassa todetaan, tätä silmällä pitäen on hankittava ne alkuperämaata koskevat tiedot, joilla on merkitystä naisten tekemien pakolaisasemaa koskevien hakemusten käsittelyssä ja jotka koskevat esimerkiksi naisten juridista asemaa, heidän poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksiaan, maan kulttuurisia ja sosiaalisia perinteitä ja näiden noudattamatta jättämisen seurauksia, sitä, kuinka yleisiä haittaa aiheuttavat perinteiset käytännöt ovat, naisiin kohdistuvan ilmi tulleen väkivallan vaikutusta ja muotoja, heille tarjottua suojelua, tällaiseen väkivaltaan syyllistyneisiin kohdistuvia seuraamuksia sekä vaaroja, joita naiseen kohdistuu, jos hän palaa alkuperämaahansa tällaisen hakemuksen tekemisen jälkeen.

62 Kolmeen ensimmäiseen kysymykseen on edellä tarkasteltujen syiden vuoksi vastattava, että direktiivin 2011/95 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa on tulkittava siten, että alkuperämaassa vallitsevista oloista riippuen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään voidaan katsoa kuuluviksi sekä kyseisen maan kaikki naiset että sellaiset rajatummat naisryhmät, joilla on lisäksi joku muu yhteinen ominaisuus, ja että vainon syynä tämä voi johtaa pakolaisaseman tunnustamiseen.

Neljäs kysymys

63 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen neljäs kysymys koskee asiallisesti sitä, onko direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että silloin kun hakija väittää pelkäävänsä, että hän joutuu alkuperämaassaan muiden kuin valtiollisten toimijoiden vainon kohteeksi, tämä säännös edellyttää kaikissa tapauksissa sen toteamista, että vainoksi katsottavien toimien ja ainakin yhden tämän direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa mainitun vainon syyn välillä on yhteys.

64 Aluksi on syytä todeta, että jotta muiden kuin valtiollisten toimijoiden voitaisiin katsoa olevan vainoa harjoittavia tai vakavaa haittaa aiheuttavia toimijoita, direktiivin 2011/95 6 artiklan c alakohdan mukaan on osoitettava, että tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitetut suojelun tarjoajat ja erityisesti valtio ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan suojelua tällaisia tekoja vastaan. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 87 kohdassa todennut, direktiivin 7 artiklan 1 kohdasta seuraa, että suojelun tarjoajilla on oltava suojelukyvyn lisäksi halu suojella asianomaista hakijaa vainolta tai vakavalta haitalta, joka häneen kohdistuu.

65 Tällaisen suojelun on direktiivin 2011/95 7 artiklan 2 kohdan mukaan oltava tehokasta ja luonteeltaan pysyvää. Tilanne on yleensä tämä silloin, kun direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut suojelun tarjoajat ovat toteuttaneet kohtuullisia toimenpiteitä estääkseen tällaisen vainon tai vakavan haitan muun muassa siten, että niillä on tehokas lainkäyttöjärjestelmä, jonka puoleen kansainvälistä suojelua hakenut voi kääntyä ja jonka avulla tällaiset teot kyetään selvittämään ja tekijät voidaan saattaa syytetoimien kohteeksi ja teoista voidaan määrätä seuraamus.

66 Direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohdan mukaan, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin 6 artiklan c alakohdan ja 7 artiklan 1 kohdan kanssa ja sen johdanto-osan 29 perustelukappaleen valossa, pakolaisaseman tunnustaminen edellyttää, että on todettu yhteys direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa mainittujen vainon syiden ja sen 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen välillä tai tällaisten vainon syiden ja sen välillä, että suojelun tarjoajat eivät tarjoa suojelua tällaisia muiden kuin valtiollisten toimijoiden vainoksi katsottavia tekoja vastaan.

67 Kun kyse on vainoksi katsottavasta muun kuin valtiollisen toimijan teosta, direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohdassa säädetty edellytys siis täyttyy, jos teko perustuu johonkin direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa mainituista vainon syistä, vaikkei suojelun puuttuminen perustuisikaan tällaisiin syihin. Tämän edellytyksen on katsottava täyttyvän myös silloin, kun suojelun puuttuminen perustuu johonkin viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuista vainon syistä, silloinkin kun vainoksi katsottava muun kuin valtiollisen toimijan teko ei perustu näihin syihin.

68 Tämä tulkinta on niiden direktiivin 2011/95 johdanto-osan 10 ja 12 perustelukappaleessa muotoiltujen direktiivin tavoitteiden mukainen, joilla pyritään varmistamaan pakolaisten suojelun korkea taso ja yksilöimään kansainvälistä suojelua todella tarvitsevat henkilöt.

69 Tätä tulkintaa tukee myös pakolaisasiain päävaltuutetun kansainvälistä suojelua koskevista johtavista periaatteista laatimassa asiakirjassa nro 1 oleva 21 kohta, jonka mukaan siinä tapauksessa, että on olemassa vainotuksi joutumisen vaara muun kuin valtiollisen toimijan (esimerkiksi aviomiehen, kumppanin tai jonkin toisen muun kuin valtiollisen toimijan) taholta syistä, jotka liittyvät johonkin Geneven yleissopimuksessa tarkoitettuun perusteeseen, syy-yhteys on olemassa riippumatta siitä, liittyykö valtion tarjoaman suojelun puuttuminen Geneven yleissopimukseen vai ei. Syy-yhteys on lisäksi olemassa silloin, kun vaara joutua vainotuksi muun kuin valtiollisen toimijan taholta ei perustu Geneven yleissopimuksessa tarkoitettuun perusteeseen, mutta valtion kyvyttömyys tai haluttomuus tarjota suojelua perustuu johonkin tässä yleissopimuksessa tarkoitettuun perusteeseen.

70 Neljänteen kysymykseen on edellä todetun perusteella vastattava, että direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että silloin kun hakija väittää pelkäävänsä, että hän joutuu alkuperämaassaan muiden kuin valtiollisten toimijoiden vainon kohteeksi, yhteyttä jonkin tämän direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa mainitun vainon syyn ja tällaisten vainoksi katsottavien toimien välillä ei ole tarpeen todeta, jos tällainen yhteys voidaan todeta jonkin tällaisen vainon syyn ja sen välillä, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut suojelun tarjoajat eivät anna suojelua tällaisia tekoja vastaan.

Viides kysymys

71 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen viides kysymys koskee asiallisesti sitä, onko direktiivin 2011/95 15 artiklan a ja b alakohtaa tulkittava siten, että vakavan haitan käsite kattaa hakijaan kohdistuvan todellisen uhan tulla tapetuksi tai joutua väkivallan kohteeksi perheensä tai yhteisönsä jäsenen taholta kulttuuristen, uskonnollisten tai perinteisten normien oletetun rikkomisen vuoksi ja että kyseinen käsite voi siis johtaa direktiivin 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetun toissijaisen suojeluaseman tunnustamiseen.

72 Alustavasti on syytä todeta, että tällä kysymyksellä on merkitystä pääasian kannalta vain siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tulisi siihen tulokseen, ettei WS täytä pakolaisaseman myöntämisen edellytyksiä. Näin on siksi, että koska jäsenvaltioiden on direktiivin 2011/95 13 artiklan mukaan tunnustettava tässä direktiivissä asetetut edellytykset täyttävälle hakijalle pakolaisasema ilman, että niillä olisi tämän osalta harkintavaltaa (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, 63 kohta ja tuomio 14.5.2019, M ym. (Pakolaisaseman peruuttaminen), C-391/16, C-77/17 ja C-78/17, EU:C:2019:403, 89 kohta), ainoastaan tällaisessa tilanteessa olisi vielä selvitettävä, onko WS:lle myönnettävä toissijainen suojeluasema.

73 Direktiivin 2011/95 2 artiklan f alakohdassa säädetään, että toissijaista suojelua voi saada kolmannen maan kansalainen, jolle ei voida myöntää pakolaisasemaa mutta jonka suhteen on esitetty merkittäviä perusteita uskoa, että jos kyseinen kolmannen maan kansalainen palautettaisiin alkuperämaahansa, hän joutuisi todelliseen vaaraan kärsiä tämän direktiivin 15 artiklassa määriteltyä vakavaa haittaa, ja joka on kykenemätön tai sellaisen vaaran johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan.

74 Direktiivin 2011/95 15 artiklan a ja b alakohdassa, luettuina sen johdanto-osan 34 perustelukappaleen valossa, vakavaksi haitaksi katsotaan kuolemanrangaistus tai teloitus sekä hakijan alkuperämaassaan kokema kidutus tai epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus.

75 Direktiivin 15 artiklan a alakohdassa viitataan uhrin kuolemaan johtavaan haittaan, kun taas 15 artiklan b alakohdassa viitataan kidutukseen siitä riippumatta, johtavatko tällaiset teot uhrin kuolemaan. Näissä säännöksissä ei sitä vastoin ole eroteltu tilanteita toisistaan sen mukaan, onko haitan aiheuttajana valtiollinen toimija vai jokin muu kuin valtiollinen toimija.

76 Lisäksi kun otetaan huomioon direktiivin 2011/95 15 artiklan a alakohdan tavoite taata suojelu henkilöille, jotka voivat joutua hengenvaaraan, mikäli he palaavat alkuperämaahansa, siinä käytettyä ilmaisua teloitus ei voida tulkita siten, että sillä suljettaisiin pois hengenvaaraan johtava haitta vain sillä perusteella, että tällaisten tekojen tekijät ovat muita kuin valtiollisia toimijoita. Jos naiseen siis kohdistuu todellinen vaara siitä, että hänen perheensä tai yhteisönsä jäsen tappaa hänet kulttuuristen, uskonnollisten tai perinteisten normien oletetun rikkomisen vuoksi, tällainen vakava haitta on katsottava tässä säännöksessä tarkoitetuksi teloitukseksi.

77 Jos väkivalta, jonka kohteeksi nainen on vaarassa joutua kulttuuristen, uskonnollisten tai perinteisten normien oletetun rikkomisen vuoksi, sitä vastoin ei ole sellaista, että sen todennäköisenä seurauksena on hänen kuolemansa, tällaiset teot on katsottava direktiivin 2011/95 15 artiklan b alakohdassa tarkoitetuksi kidutukseksi tai epäinhimilliseksi tai halventavaksi kohteluksi tai rangaistukseksi.

78 Lisäksi direktiivin 2011/95 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetun toissijaisen suojeluaseman myöntämisen osalta direktiivin 18 artiklassa jäsenvaltiot velvoitetaan sen jälkeen, kun ne ovat arvioineet toissijaista suojelua koskevan hakemuksen tämän direktiivin II luvun säännösten mukaisesti, tunnustamaan direktiivin V luvussa vahvistetut edellytykset täyttävälle kolmannen maan kansalaiselle tai kansalaisuudettomalle henkilölle tällaisen suojeluaseman.

79 Koska tässä II luvussa olevat säännöt, joita sovelletaan toissijaista suojelua koskevan hakemuksen arviointiin, ovat samat kuin ne, joilla säännellään pakolaisaseman tunnustamista koskevan hakemuksen arviointia, on syytä viitata edellä 60 ja 61 kohdassa näistä säännöksistä annettuun tulkintaan.

80 Viidenteen kysymykseen on edellä tarkasteltujen syiden perusteella vastattava, että direktiivin 2011/95 15 artiklan a ja b alakohtaa on tulkittava siten, että vakavan haitan käsite kattaa hakijaan kohdistuvan todellisen uhan tulla tapetuksi tai joutua väkivallan kohteeksi perheensä tai yhteisönsä jäsenen taholta kulttuuristen, uskonnollisten tai perinteisten normien oletetun rikkomisen vuoksi ja että kyseinen käsite voi siis johtaa direktiivin 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetun toissijaisen suojeluaseman tunnustamiseen.

Oikeudenkäyntikulut

81 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU 10 artiklan 1 kohdan d alakohtaa

on tulkittava siten, että

alkuperämaassa vallitsevista oloista riippuen tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään voidaan katsoa kuuluviksi sekä kyseisen maan kaikki naiset että sellaiset rajatummat naisryhmät, joilla on lisäksi joku muu yhteinen ominaisuus, ja että vainon syynä tämä voi johtaa pakolaisaseman tunnustamiseen.

2) Direktiivin 2011/95 9 artiklan 3 kohtaa

on tulkittava siten, että

silloin kun hakija väittää pelkäävänsä, että hän joutuu alkuperämaassaan muiden kuin valtiollisten toimijoiden vainon kohteeksi, yhteyttä jonkin tämän direktiivin 10 artiklan 1 kohdassa mainitun vainon syyn ja tällaisten vainoksi katsottavien toimien välillä ei ole tarpeen todeta, jos tällainen yhteys voidaan todeta jonkin tällaisen vainon

syyn ja sen välillä, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut suojelun tarjoajat eivät anna suojelua tällaisia tekoja vastaan.

3) Direktiivin 2011/95 15 artiklan a ja b alakohtaa

on tulkittava siten, että

vakavan haitan käsite kattaa hakijaan kohdistuvan todellisen uhan tulla tapetuksi tai joutua väkivallan kohteeksi perheensä tai yhteisönsä jäsenen taholta kulttuuristen, uskonnollisten tai perinteisten normien oletetun rikkomisen vuoksi ja että kyseinen käsite voi siis johtaa direktiivin 2 artiklan g alakohdassa tarkoitetun toissijaisen suojeluaseman tunnustamiseen.

Allekirjoitukset